

MỘT SỐ BIỆN PHÁP QUẢN LÝ GIÁO DỤC PHÁP LUẬT CHO HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

VŨ THỊ THU THỦY*

Ngày nhận bài: 11/12/2016; ngày sửa chữa: 19/12/2016; ngày duyệt đăng: 20/12/2016.

Abstract: Law education plays an important role in building a Law-governed State in Vietnam. Based on theoretical issues on management and law education management, the article proposes measures to improve quality of law education for students at high schools. These measures are required to carry out consistently to fulfill the objectives set up by the Ministry of Education and Training and to meet requirements of integration in current period.

Keywords: Management, law education, law-governed State.

Xuất phát từ những cơ sở lý luận về quản lý (QL) giáo dục và QL hoạt động giáo dục pháp luật (GDPL) trong nhà trường nói chung, trường trung học phổ thông (THPT) nói riêng, đồng thời dựa trên kết quả nghiên cứu thực trạng biện pháp QL hoạt động GDPL mà ngành GD-ĐT đã sử dụng, có thể đề xuất một số biện pháp QL GDPL trong nhà trường THPT (dựa trên các nguyên tắc cơ bản đảm bảo tính thực tiễn, tính khả thi, tính kế thừa và tính đồng bộ) như sau:

1. Nâng cao nhận thức cho cán bộ QL, giáo viên (GV) và học sinh (HS) các trường THPT về pháp luật và GDPL

1.1. Mục đích. Biện pháp đưa ra nhằm bảo đảm đội ngũ cán bộ QL, GV và HS các trường THPT có nhận thức đầy đủ về vị trí, vai trò, nhiệm vụ, mục tiêu phát triển GDPL và vai trò QL các hoạt động GDPL; từ đó có những cách thức QL phù hợp nhằm nâng cao chất lượng GDPL và QL GDPL trong nhà trường THPT, góp phần tạo chuyển biến mới trong việc thực hiện các mục tiêu của giáo dục phổ thông là giáo dục HS đạt được các mặt về tư tưởng đạo đức, lối sống, học vấn kiến thức phổ thông, hiểu biết kỹ thuật và hướng nghiệp, kỹ năng học tập và vận dụng kiến thức cũng như các yêu cầu về thể chất và xúc cảm thẩm mỹ.

1.2. Nội dung và cách thức thực hiện:

- Nâng cao nhận thức về GDPL và QL GDPL trong nhà trường đến từng cán bộ QL, GV, từ GV chủ nhiệm tới GV bộ môn và công nhân viên, đặc biệt là đảng viên giữ vị trí lãnh đạo trong nhà trường. Từ đó, xác định vị trí của công tác này trong kế hoạch hoạt động chung của từng khối, từng lớp. Cấp ủy đảng và từng đảng viên xác định quyết tâm, ý chí

và có kế hoạch riêng của mỗi cá nhân tập trung vào công tác này.

- Đưa nội dung GDPL nói chung và QL GDPL trong nhà trường nói riêng thành nội dung lãnh đạo thường xuyên của chi bộ; trên cơ sở đó có sự đánh giá, kiểm điểm hàng tháng đối với chi bộ và từng đảng viên.

- Thường xuyên tiến hành kiểm tra sự lãnh đạo của chi bộ và từng đảng viên trong việc thực hiện nhiệm vụ xây dựng, QL hoạt động GDPL gắn với việc đánh giá, khen thưởng hàng năm.

- Chi bộ quan tâm lãnh đạo việc bồi dưỡng, bố trí, sắp xếp cán bộ trong đó ưu tiên đội ngũ cán bộ làm công tác tuyên truyền phổ biến GDPL theo hướng người làm công tác này là người có hiểu biết thực tiễn giáo dục, có năng lực pháp luật, có trách nhiệm và có khả năng phối hợp trong công việc, vì công việc.

- Để cụ thể hóa sự lãnh đạo về công tác QL GDPL, chi bộ cần thực hiện và có nghị quyết chuyên đề về công tác GDPL và công tác QL GDPL; trong đó có nhiệm vụ xây dựng lực lượng trực tiếp làm công tác tuyên truyền phổ biến GDPL, tạo điều kiện vật chất cho công tác tuyên truyền phổ biến GDPL; cải tiến cơ chế phối hợp giữa các cơ quan, tổ chức, dự án, cơ quan nghiên cứu, cơ sở giáo dục... về công tác GDPL; thường xuyên theo dõi, đôn đốc, phối hợp kiểm tra giữa các cơ quan Đảng, chính quyền và tổ chức đoàn thể.

- Nâng cao chất lượng dạy và học môn *Đạo đức, Giáo dục công dân* theo hướng cung cấp các kiến thức, rèn luyện kỹ năng thực hiện các quyền và nghĩa

* Bộ Giáo dục và Đào tạo

vụ cơ bản của công dân, quyền và nghĩa vụ gắn với một số lĩnh vực xã hội cơ bản, gắn với cuộc sống và học tập của HS. Chú trọng các nội dung về an toàn giao thông, bảo vệ môi trường, vệ sinh thực phẩm, phòng chống tệ nạn xã hội,... Đặc biệt chú trọng giáo dục nâng cao ý thức tôn trọng pháp luật, thói quen xử sự theo pháp luật của HS; lồng ghép, tích hợp hợp lý các kiến thức pháp luật trong một số môn học khác.

- Cách thức thực hiện được cụ thể hóa bằng kế hoạch tuyên truyền các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về GDPL, đặc biệt là cho HS THPT thông qua các hình thức cụ thể: + Xây dựng kế hoạch GDPL và kế hoạch QL GDPL hàng năm, kế hoạch chuyên đề làm cơ sở cho việc triển khai công tác GDPL cho các em; + Tổ chức hội nghị cán bộ chủ chốt, cán bộ chuyên trách, GV để phổ biến; + Tổ chức sinh hoạt quán triệt ở chi bộ, đoàn thể và đơn vị cơ sở; + Biên soạn tài liệu gửi đến các đối tượng liên quan; + Tổ chức kiểm tra công tác GDPL cũng là giải pháp tốt nâng cao nhận thức của cán bộ, GV và HS về công tác GDPL.

- Việc nâng cao nhận thức của cán bộ QL, GV về công tác GDPL và QL GDPL cần được quan tâm từ hiệu trưởng, phó hiệu trưởng, tổ trưởng bộ môn, GV chủ nhiệm, cán bộ, nhân viên trong nhà trường, HS và từng cá nhân có trách nhiệm làm công tác GDPL.

1.3. Điều kiện thực hiện:

- Hàng năm, nhà trường phải có kế hoạch chuẩn bị tài liệu tuyên truyền, hướng dẫn thực hiện các chủ trương chính sách của Đảng, Nhà nước về GDPL nói chung và GDPL cho HS THPT nói riêng; đổi mới về công tác QL giáo dục và GDPL, đổi mới về cách làm, cách tiếp cận và nhìn nhận vấn đề.

- Bố trí cán bộ theo dõi, đánh giá tổng hợp về tình hình tư tưởng nhận thức của cán bộ, GV và HS về công tác GDPL và QL GDPL.

- Đảm bảo hệ thống thông tin, cập nhật thông tin trong công tác GDPL và QL GDPL; nâng cao chất lượng thu thập và xử lý thông tin về các hoạt động GDPL và QL GDPL đảm bảo chính xác và hiệu quả.

- Xác định đổi mới các hình thức tuyên truyền, phổ biến những nội dung liên quan đến GDPL nhằm nâng cao nhận thức trong đội ngũ cán bộ QL và GV về đổi mới mục tiêu, nội dung, phương pháp GDPL.

2. Tổ chức bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng tổ chức hoạt động GDPL cho GV và cộng tác viên

2.1. Mục đích. Biện pháp này nhằm đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ GV giảng dạy môn *Giáo dục công dân* ở các trường THPT để họ có đủ khả năng dạy

học và tuyên truyền phổ biến pháp luật. Để thực hiện chương trình GDPL trong trường THPT, cần thiết phải có đội ngũ GV được đào tạo, huấn luyện tốt cả về kiến thức chuyên môn và phương pháp giảng dạy. GV phải tốt nghiệp đại học Luật và đã qua bồi dưỡng các khóa ngắn hoặc dài hạn về sư phạm, hoặc các chuyên ngành của các trường xã hội đưa đi bồi dưỡng về pháp luật và phương pháp giảng dạy pháp luật.

2.2. Nội dung và cách thức thực hiện:

- Tổ chức bồi dưỡng chuyên đề do Bộ GD-ĐT và Bộ Tư pháp phối hợp. Có thể bồi dưỡng theo nhiều cấp: trung ương bồi dưỡng giảng viên nguồn; các địa phương tự tổ chức bồi dưỡng cho GV, công tác viên.

- Có thể tổ chức tập huấn về nội dung và phương pháp giảng dạy môn pháp luật cho GV tại cấp cơ sở như trường hoặc cụm trường.

- Tổ chức nghe báo cáo về thực hiện các văn bản luật chuyên ngành mà các cơ quan lập pháp ban hành cùng các văn bản hướng dẫn.

- Trong hoàn cảnh các trường chưa thể tự đáp ứng về GV theo yêu cầu, cần có những buổi trao đổi kiến thức, kinh nghiệm cho nhau, học tập lẫn nhau, giúp cho quá trình tự đào tạo và nâng cao trình độ năng lực giảng dạy cho đội ngũ GV. Nguồn cộng tác viên, giảng viên mời là cán bộ giảng dạy ở các khoa luật, trường đại học luật; luật gia, chuyên viên pháp lý, công tác viên ở viện nghiên cứu, các cơ quan pháp luật, các đoàn luật sư...

- Để nâng cao trình độ cán bộ QL, GV còn phải tham gia các chương trình tập huấn ngắn hạn về kiến thức pháp luật, tham gia các dự án do nước ngoài tài trợ, có liên quan đến giảng dạy pháp luật.

- Ngoài việc tham dự các chương trình tập huấn của Trung ương tổ chức thì GV giảng dạy môn *Giáo dục công dân* còn phải học tập các nghị quyết của Đảng, dự triển khai văn bản mới của địa phương tổ chức hoặc tham dự hội thảo khoa học có liên quan đến pháp luật. Chú trọng bồi dưỡng những kiến thức cơ bản về khoa học giáo dục, lí luận dạy học, từ đó hoàn thiện hơn về phương pháp giảng dạy.

- Việc tổ chức các hoạt động bồi dưỡng có thể theo khóa học, có thể bồi dưỡng thường xuyên chu kỳ gắn với các hoạt động bồi dưỡng của ngành GD-ĐT và cũng có thể mở các khóa, lớp bồi dưỡng riêng cho GV, công tác viên giảng dạy pháp luật, giáo dục công dân.

- Có chế độ sử dụng phù hợp với những người đã tham gia bồi dưỡng. Trong đó có thể đưa yêu cầu tham gia bồi dưỡng và nội dung đánh giá GV

hàng năm để khuyến khích GV tích cực tham gia bồi dưỡng.

- Các nội dung bồi dưỡng cần thiết thực, phù hợp với yêu cầu giáo dục nhưng phải sát thực tiễn, tránh những điều khác quá xa với thực tiễn đang diễn ra làm cho việc bồi dưỡng trở nên hình thức. Cụ thể cần quan tâm các vấn đề sau: + Bồi dưỡng kiến thức tin học, hướng dẫn sử dụng các phần mềm dạy học để GV có thể khai thác đưa vào giảng dạy nhằm thực hiện đổi mới phương pháp dạy học môn *Giáo dục công dân*; + Lãnh đạo nhà trường, tổ trưởng chuyên môn cần tạo môi trường thuận lợi (trang bị máy tính, máy chiếu đa năng, huấn luyện GV về thiết kế và sử dụng giáo án điện tử trong môi trường đa phương tiện...) để GV có thể thực hiện việc ứng dụng hiệu quả công nghệ thông tin và truyền thông vào quá trình dạy học tích cực; + Bồi dưỡng nghiệp vụ, chia sẻ kinh nghiệm tốt về QL HS, QL hoạt động phổ biến GDPL cho HS; vận dụng các phương pháp và các hình thức tổ chức dạy học một cách khoa học và nghệ thuật để thúc đẩy một cách tối ưu hoạt động nhận thức của HS; + Triển khai các hoạt động của GV và HS diễn ra theo quy luật nhận thức: từ trực quan sinh động đến tư duy trừu tượng, từ tư duy trừu tượng đến thực tiễn, gắn với thực tiễn xã hội, cuộc sống và phát triển khoa học công nghệ.

Tóm lại, để nhanh chóng khắc phục những hạn chế, yếu kém hiện nay của đội ngũ GV giảng dạy về pháp luật nhằm mục đích nâng cao hiệu quả GDPL trong trường THPT, các trường phải cử người đi đào tạo cơ bản về luật hoặc chọn sinh viên đã tốt nghiệp đại học luật cho đi bồi dưỡng phương pháp sư phạm; mặt khác, thường xuyên tổ chức tập huấn, bồi dưỡng chuyên đề về pháp luật cho GV giảng dạy môn pháp luật, phải có quy hoạch để sớm chuẩn hoá đội ngũ giảng viên này.

2.3. Điều kiện thực hiện. Ban Giám hiệu và GV cần có nhận thức đầy đủ về việc cần thiết phải bồi dưỡng các nội dung GDPL, trang bị các kiến thức GDPL cho cá nhân để thực hiện tốt công tác GDPL trong nhà trường. Đảm bảo cơ sở vật chất và kinh phí cho công tác bồi dưỡng GDPL cho GV và đội ngũ cộng tác viên.

3. Tăng cường kiểm tra, giám sát việc thực hiện pháp luật và kế hoạch GDPL cho HS THPT

3.1. Mục đích, ý nghĩa của biện pháp. Hoạt động kiểm tra, đánh giá luôn là một nội dung quan trọng trong quá trình triển khai thực hiện các hoạt động giáo dục của nhà trường. Việc kiểm tra, đánh giá giúp xác định rõ kết quả đạt được trên thực tế; phát

hiện, đánh giá được những thiếu sót, hạn chế và tồn tại để từ đó có những giải pháp thích hợp nhằm thực hiện tốt các mục tiêu đề ra. Đối với hoạt động GDPL cũng vậy, làm tốt công tác kiểm tra, đánh giá kết quả, phát hiện những vấn đề chưa hoàn thiện trong quá trình thực hiện hoạt động GDPL (từ việc chỉ đạo xây dựng và triển khai kế hoạch thực hiện đến các hình thức tổ chức, nội dung, phương pháp...) sẽ giúp nhà trường điều chỉnh, bổ sung, uốn nắn những bất cập và đồng thời cũng là cơ sở để đánh giá, bình xét thi đua hàng năm đối với đội ngũ cán bộ QL, GV; đánh giá, xếp loại kết quả rèn luyện và bình xét thi đua, khen thưởng cho HS trong nhà trường.

3.2. Nội dung và tổ chức thực hiện:

- Nhà trường xây dựng quy định QL GDPL và công tác kiểm tra, đánh giá; hàng năm ban hành hướng dẫn xây dựng và thực hiện quy trình kiểm tra, đánh giá toàn diện công tác lãnh đạo, chỉ đạo việc thực hiện GDPL cho HS; kiểm tra, đánh giá công tác xây dựng kế hoạch có kịp thời và phù hợp với điều kiện và hoàn cảnh của nhà trường không; xem xét vai trò của cán bộ QL, GV thực hiện đến đâu, đã phát huy được trí tuệ tập thể trong quá trình triển khai thực hiện kế hoạch chưa; thường xuyên kiểm tra, đánh giá toàn diện các khâu của quá trình GDPL từ cấp trường đến các đơn vị, bộ phận, các tổ chức đoàn thể chính trị - xã hội, cán bộ QL và GV, đảm bảo cho quá trình thực hiện theo đúng quy định, logic và đạt hiệu quả cao nhất mà mục tiêu kế hoạch đã đề ra.

- Qua kiểm tra, đánh giá, có sự nhắc nhở, kiểm điểm nghiêm túc đối với những tập thể, cá nhân thực hiện chưa tốt để có phương án điều chỉnh, bổ sung phù hợp, tránh ý kiến một chiều, đơn phương tạo áp lực cho các bộ phận, cá nhân triển khai thực hiện; chú trọng quan tâm đến công tác phối hợp giữa các lực lượng giáo dục trong suốt quá trình triển khai thực hiện kế hoạch nhằm hạn chế về sự chông chéo, không phát huy được ưu thế của các bộ phận, cá nhân, các lực lượng tham gia GDPL cho HS. Việc kiểm tra, đánh giá sự phối hợp đối với các lực lượng giáo dục ngoài nhà trường cũng là một trong những nội dung rất quan trọng để điều chỉnh kế hoạch phối hợp, phát huy sức mạnh xã hội, thực hiện tốt chủ trương của Đảng, Nhà nước, của Bộ GD-ĐT trong việc nâng cao ý thức, nhận thức pháp luật cho HS, góp phần tăng cường pháp chế xã hội trong tình hình hiện nay.

- Nhà trường phối hợp với các lực lượng giáo dục ngoài nhà trường như công an xã, phường, các cơ quan, đơn vị chức năng tổ chức các cuộc kiểm tra đột

xuất về công tác an ninh trường học, các hiện tượng gây rối an ninh trật tự, tàng trữ vũ khí để có biện pháp ngăn ngừa kịp thời; tổ chức xét nghiệm đột xuất đối với những đối tượng nghi sử dụng các chất ma túy, phối hợp với gia đình để có biện pháp theo dõi, giáo dục và giúp đỡ HS từ bỏ con đường nghiện ngập.

- Qua kiểm tra, đánh giá, tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng và phê phán những biểu hiện tiêu cực, những thói hư, tật xấu, những biểu hiện hành vi vi phạm pháp luật, các tệ nạn xã hội tác động vào nhà trường, góp phần tạo nên môi trường giáo dục trong sáng, lành mạnh; nêu gương, biểu dương những HS có hành vi tích cực, có ý thức, nhận thức pháp luật đúng đắn, học tốt, rèn luyện tốt.

- Kiểm tra, đánh giá thông qua các buổi sơ kết, tổng kết phải được thực hiện nghiêm túc để có sự đánh giá toàn diện những mặt đã làm được và chưa làm được, từ đó đưa ra bài học kinh nghiệm, các biện pháp khắc phục để điều chỉnh kế hoạch GDPL sao cho phù hợp, đem lại hiệu quả cao như mục tiêu đã đề ra.

3.3. Điều kiện thực hiện:

- Cấp ủy Đảng, Ban Giám hiệu quan tâm, chỉ đạo thực hiện công tác kiểm tra, đánh giá việc triển khai thực hiện kế hoạch GDPL cho HS.

- Phân công cụ thể về nhiệm vụ, thẩm quyền cho các đơn vị, bộ phận chức năng có liên quan đến công tác kiểm tra, đánh giá việc triển khai thực hiện GDPL cho HS của nhà trường.

- Việc tiến hành kiểm tra, đánh giá phải căn cứ vào nguyên tắc, quy định có tính pháp lý; cán bộ được cử tham gia quá trình kiểm tra, đánh giá phải là những người có chuyên môn hoặc có kiến thức về pháp luật và có năng lực đánh giá, tổng hợp.

- Kế hoạch kiểm tra, đánh giá phải được xây dựng trước cho cả năm học một cách cụ thể, rõ ràng và được phổ biến cho các đơn vị, bộ phận nắm rõ để chủ động triển khai thực hiện.

***

Các biện pháp QL GDPL nêu trên có tác động tương hỗ, hỗ trợ và bổ sung cho nhau trong quá trình QL. Vì vậy, để đạt được mục tiêu QL GDPL phải thực hiện đồng bộ các biện pháp này. Nếu chủ thể QL vận dụng tốt thì tác động của các biện pháp sẽ là tích cực, sẽ thực hiện được mục tiêu QL GDPL, sẽ là khả thi; nhưng nếu thực hiện không tốt thì tác động sẽ có thể ngược lại. Thực hiện tốt việc QL GDPL là xây dựng môi trường giáo dục trong sáng, lành mạnh, là môi trường tốt nhất cho HS rèn luyện mình, phát triển toàn

diện và hình thành nhân cách để trở thành công dân mẫu mực, sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật, đáp ứng yêu cầu nguồn nhân lực của nền kinh tế tri thức và hội nhập toàn cầu. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Bí thư (2003). *Chỉ thị số 32/CT-TW ngày 09/12/2003 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ, nhân dân.*
- [2] Chính phủ (2007). *Nghị quyết số 61/2007/NQ-CP ngày 07/12/2007 về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 32/CT-TW ngày 09/12/2003 của Ban Bí thư Trung ương Đảng (khóa IX) về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ, nhân dân.*
- [3] Thủ tướng Chính phủ (2009). *Quyết định số 1928/QĐ-TTg ngày 20/11/2009 phê duyệt đề án “Nâng cao chất lượng công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong nhà trường”.*
- [4] Bộ GD-ĐT (2007). *Chỉ thị số 45/2007/CT-BGDĐT ngày 17/08/2007 về việc tăng cường công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong ngành giáo dục.*
- [5] Bộ GD-ĐT (2016). *Quyết định số 6293/QĐ-BGDĐT ngày 29/12/2015 ban hành kế hoạch công tác phổ biến, giáo dục pháp luật năm 2016 của ngành giáo dục.*
- [6] Đảng Cộng sản Việt Nam (2011). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI.* NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [7] Bộ GD-ĐT (2007). *Cẩm nang công tác phổ biến giáo dục pháp luật.*
- [8] Trần Kiểm - Nguyễn Xuân Thúc (2012). *Giáo trình Khoa học quản lý và quản lý giáo dục đại cương.* NXB Đại học Sư phạm.

Đổi mới hoạch định chính sách...

(Tiếp theo trang 51)

giáo dục và đào tạo khu vực Đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2000 và giai đoạn 2001-2005.

[7] Thủ tướng Chính phủ (2006). *Quyết định số 20/2006/QĐ-TTg về phát triển giáo dục, đào tạo, dạy nghề vùng Đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2010.*

[8] Thủ tướng Chính phủ (2011). *Quyết định số 1033/QĐ-TTg về phát triển giáo dục, đào tạo và dạy nghề vùng Đồng bằng sông Cửu Long giai đoạn 2011-2015.*

[9] Thủ tướng Chính phủ (2012). *Quyết định số 939/QĐ-TTg phê duyệt Quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội vùng Đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2020.*